

Varmt välkomna!

Matsäkerhet, demokrati och beredskap

Inom projektet ”Lokal mat och energi runt Siljan”

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Naturskyddsföreningen
Dalarna

Studie
främjandet

Dagens program

8.30 *Fika*

8.45 Välkomna & introduktion – Ylva Grudd & Åsa Ringström

9.05 Sveriges primärproduktion & försörjning av livsmedel - möjliga konsekvenser vid brist på fossil energi, Ola Pettersson

9.30 – 10.05 Diskussion

10.10 – 11.15 Oljekrisen i Kuba samt deras väg ut ur livsmedelsbrist - hur kooperativ odling kan erbjuda lokala lösningar, Marcus Nordgren & Robert Kalmar

11.15 – 12.00 Lokal köpkraft- incitament till ökad satsning på lokalproducerade livsmedel, Ylva Grudd

12.00 – 13.00 *LUNCH*

13.00 – 14.00 Nya miljonprogrammet - hur vi skapar matsuveränitet i vårt land, Thorsten Laxvik

14.00 – 14.30 Diskussion

14.30 – 15.00 *Fika*

15.00 – 16.30 Diskussion samt konkreta förslag på åtgärder, samarbeten och handlingsplaner.

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Naturskyddsföreningen
Dalarna

Studie
främjandet

Sveriges primärproduktion & försörjning av livsmedel

- möjliga konsekvenser vid brist på fossil energi

Ola Pettersson, JTI

Naturskyddsföreningen
Dalarna

Oljekrisen i Kuba samt deras väg ut ur livsmedelsbrist

- hur kooperativ odling kan erbjuda lokala lösningar.

Marcus Nordgren & Robert Kalmar
Omställare, matcatering & Permakultur

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Naturskyddsföreningen
Dalarna

Studie
främjandet

Lokal köpkraft

- incitament för ökad satsning på lokalproducerade livsmedel

Ylva Grudd, Naturskyddsföreningen

Naturskyddsföreningen
Dalarna

Vad jag vill ha sagt

- Lokal livsmedelsproduktion är ingen marginell fråga!
- Stora möjligheter till nya arbetstillfällen.
- Bara i de 4 Siljans kommunerna omsätter livsmedel **ca 876 miljoner** kronor per år
- Stöd denna utveckling nu! Finns mycket kommunen kan göra.
- Återuppbygg infrastruktur nu - medan vi har oljan kvar!

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Naturskyddsföreningen
Dalarna

Studie
främjandet

En del av problembilden

”Peak Everything” ...

- Överutnyttjande, över naturens gränser, brister; på rent vatten, mineraler, m.m...,
- Allvarliga klimatförändringar inom någon generation – inte använda mer fossil energi,
- Oöverblickbara globala ohållbara system - med lokalt låg beredskap, stort beroende, låg säkerhet,
- Ohälsa, olycka, ökad fascism & rasism,
- Etc...

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Naturskyddsföreningen
Dalarna

Studie
främjandet

Många av lösningarna finns lokalt!

- Internationella politiska beslut kommer inte till stånd (t ex vid COP 15 år 2009) och om det sker är de ofta för generella och urvattnade
- Politiken reaktiv – nästan aldrig proaktiv
- Lokalt finns kortare beslutsgångar och större möjlighet till konkret anpassad handling nu!

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Naturskyddsföreningen
Dalarna

Studie
främjandet

Resurser lokalt

- Människor!
 - Kunskap och relationer
- Mark!
 - Stor potential för bete och odling
- Befintlig infrastruktur och maskinpark
 - Behöver utvecklas och även återskapas
- De pengar vi "exporterar" då vi handlar "globala" varor!

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Naturskyddsföreningen
Dalarna

Studie
främjandet

Behov möjliga att lösa lokalt

- Livsmedel - det mesta vi äter kan produceras här!
 - grönsaker, kött, frukt, bär, bröd, mjöl...
- Energi – mycket energi kan produceras här!
 - värme (ved, flis, pellets, bergvärme...),
 - el (sol, vind...)
 - ev. drivmedel (oljefröväxter, biogas...)
- m.m...
- Skilja på vad som är behov och vad som är önskningar – spara på allas våra resurser!

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Naturskyddsföreningen
Dalarna

Studie
främjandet

Utgifter för olika hushållstyper, år 2012 i %

Utgiftsgrupp	Ensam- stående med barn	Ensam- stående utan barn	Samman- boende med barn	Samman- boende utan barn	Samtliga Hushåll
Bostad	32	35	25	26	30
Fritid & Kultur	18	19	18	20	19
Transport	11	11	15	15	13
Livsmedel	13	11	13	13	12
Övriga utgifter [1]	26	24	29	26	26

1) Övriga utgifter ; utemåltider, alkoholfria & alkoholhaltiga drycker, tobak, förbrukningsvaror, kläder och skor, möbler, inventarier, textilier, hushållsutrustning, hushållstjänster, hälso- och sjukvård, samt utgiften för skattepliktiga förmåner.

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Naturskyddsföreningen
Dalarna

Fakta Siljanskommunerna

2013		
Kommun	Folkmängd	Hushåll
Leksand	15 157	6 750
Mora	19 998	9 171
Orsa	6 849	3 204
Rättvik	10 766	5 043
Summa	52 770	24 168

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Naturskyddsföreningen
Dalarna

Studie
främjandet

Genomsnittliga utgifter livsmedel = köpkraften i Siljanskommunerna

Utgifter	Kr/år	Miljoner kr/år				
	Per person	Leksand	Mora	Orsa	Rättvik	Alla
Livsmedel och drycker	24 442	370	489	167	263	1 290
Livsmedel - fisk, dryck	16 600	252	332	114	179	876
Källa: SCB, Livsmedelsstatistik 2012						

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Naturskyddsföreningen
Dalarna

Exemplet kött: Fakta köttkonsumtion

Köttkonsumtionen:

1980 28 kg/person & år till 48 kg/person & år 2013!

SCB 2013: 12 kg nötkött (inkl. kalv), 16 kg griskött samt 17 kg kött från fjäderfä. Konsumtionen av fårkött ökar men är fortfarande mycket blygsam – drygt ett kilo per person och år.

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Naturskyddsföreningen
Dalarna

Studie
främjandet

Exemplet kött: konkreta siffror!

	Ton/år						
	Leksand	Mora	Orsa	Rättvik	Totalt	Antagande n	Antal/år idag
Nötkött	182	240	82	129	633	300 kg/ko	ca 2 100 kor
Griskött	243	320	11	172	844	150 kg/gris	ca 5 600 grisar
Lamm	152	200	6849	108	53	20 kg/får	ca 2 600 får
Fågel	258	340	116	183	897	1,2 kg/djur	ca 747 000 kycklingar

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Naturskyddsföreningen
Dalarna

Energi i siffror; ex Leksand

Leksand	15289 invånare	ca 6900 hushåll
	kr/hushåll	Mkr/år
Elförbrukning	ca 15 000	1035
Drivmedel	ca 11 000	759
Summa		1794
	Källa: SCB & Energimyndigheten	

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Naturskyddsföreningen
Dalarna

Studie
främjandet

Vad händer när vi handlar mer lokalt?

MULTIPLIKATOREFFEKTER:

Lokala företag anlitar lokala underleverantörer och har en lokal kundkrets i avsevärt högre grad än affärskedjor och annan storföretagsamhet.

Handlar man för 100 kronor i en lokal butik ger detta, enligt omfattande amerikanska undersökningar, upphov till andra lokala affärer för ytterligare 54 - 68 kronor i den lokala ekonomin;
handlar man däremot på en stormarknad för 100 kronor ger detta endast upphov till affärer i den lokala ekonomin för, som mest, ytterligare 14 kronor.

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Naturskyddsföreningen
Dalarna

Studie
främjandet

Kommunen kan göra mer än de tror!

LOKAL UPPHANDLING: Lokal upphandling är ofta lönsammast för en kommun, även om man får betala något mer för levererade varor och tjänster så snurrar pengarna då runt lokalt och ger skjuts åt ortens företag och kan åstadkomma fler jobb och högre skatteintäkter. (ex Borlänge)

Kommuner i USA har rätt att vid upphandling gynna lokala företag och om prisdifferensen till lägsta budet inte överstiger 5% så går ofta kontraktet till ortens företag.

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Naturskyddsföreningen
Dalarna

Studie
främjandet

Nya former för livsmedelsförsörjning

Vi behöver utveckla former och strukturer för att göra det attraktivt att vara bonde! (Lönsamhet, arbetsmiljö, etc.)

Community Supported Agriculture, CSA, innebär att ett antal hushåll går samman och hyr en bonde inför odlings säsongen, som får betalt i förväg och därmed ofta slipper skuldsätta sig hos kreditinstitut. Konceptet härstammar ursprungligen från Japan.

Community gardens. Övergivna tomter i storstäder tas i bruk av omkringboende, som använder marken till att odla frukt och grönsaker och mänskliga relationer.

Naturskyddsföreningen
Dalarna

Exemplet Sollerö skola och förskola

- Igång sedan 1998!
- Görs av barn, föräldrar & personal
- Odlar egen potatis (1500 kg 2013)
- Odlar egna grönsaker, främst morötter, lök & Sollerökålrot (600 kg 2013)
- Lagring: Får låna "Koopens" jordkällare.
- Skol- och förskolekök: lagar mat från grunden av egna skörden.
- Fått flera miljöpriser för skolans miljöarbete, där skolodlingarna ingår!

- Får även frukt från fruktodlarföreningen, älgkött från jaktlaget och barnen har "bärläxa" på 2 liter varje år.

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Naturskyddsföreningen
Dalarna

Källor och länkar:

Statistiska centralbyrån

www.scb.se

Lokalekonomidagarna

<http://lokalekonomi.helasverige.se/>

Lokal ekonomisk raket

<http://leraket.wordpress.com/>

J.A.K. medlemsbank

www.jak.se

Institute for Local Self-Reliance

www.ilsr.org

New Economics Foundation

www.neweconomics.org

Business Alliance for Local Living Economies

www.livingeconomies.org

Community Wealth

www.community-wealth.org

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Naturskyddsföreningen
Dalarna

Studie
främjandet

Frågor? Synpunkter?

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Naturskyddsföreningen
Dalarna

Studie
främjandet

Lunch!

Återsamling 13.00

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Naturskyddsföreningen
Dalarna

Studie
främjandet

Nya miljonprogrammet

- hur vi skapar matsuveränitet
i vårt land!

Thorsten Laxvik, Nipakademin

Naturskyddsföreningen
Dalarna

Studie
främjandet

Gruppdiskussioner

Fundera på vad du skulle vilja diskutera

Ta eller skriv ned på "bordskylt" det du vill prata om

Ta fika

Sätt dig vid ett bord med skylten

Skriv kort ned det ni pratar om, eller be någon vid ditt bord göra det

Avsluta diskussionerna kl . 15.45

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Naturskyddsföreningen
Dalarna

Studie
främjandet

Frågor att svara på

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Naturskyddsföreningen
Dalarna

Studie
främjandet

Kort från varje diskussion/grupp

Datum för nästa träff i ev grupper?

Tack för att du kom!

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Naturskyddsföreningen
Dalarna

Studie
främjandet